

**Talousvaliokunnan mietintö n:o 53 hallituksen esityksestä laiksi
kaivoslain muuttamisesta**

Eduskunta on 1 päivänä joulukuuta 1994 lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 312 laiksi kaivoslain muuttamisesta.

Valiokunnassa on ollut kuultavana ylitarkastaja Urpo J. Salo kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslakia. Jo nyt tavanomainen vähäinen näytteenotto malminetsinnässä ehdotetaan lain säännöksellä sallittavaksi, kunhan siitä tehdään maanomistajalle ilmoitus. Valtausoikeuden vaarusilmoitusta koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi muun muassa keinottelun estämiseksi. Valtauksella tapahtuvaa rakentamista

ehdotetaan luvanvaraiseksi. Valtausmaksua, kaivospiirin määrittämistä, kaivostoiminnan sivutuotteiden määritelmää sekä kaivosoikeuden menettämistä koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä sellaisenaan.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä tammikuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, jäsenet Dromberg, Jansson, Jurva, Jääskeläinen,

Kekkonen, Korhonen, Koski, Laivoranta, J. Leppänen, Luhtanen ja Paloheimo sekä varajäsen Tiuri.

Vastalause

Kaivoslaki on osoittautunut vanhanaikaiseksi. Malmien etsintää ja kaivamista ei ole syytä pitää tämän päivän keskeisimpänä, kaikkien muiden intressien ylitsekäyvässä intressinä. Erityisesti tämä koskee ympäristönsuojelun huomioon ottamista mutta jossain määrin myös maankäytön ja maanomistajien tarpeita.

Kaivoslain ja ympäristönsuojelulain väliset ristiriidat ovat viime vuosina kärjistyneet esim. Lemmenjoen koneellisen kullankaivun yhteydessä. Ympäristöministeriön asettama luonnon-suojelulain kokonaisuudistusta tekevä työryhmä sai juuri valmiiksi välimietintönsä, jossa pidetään välttämättömänä kaivoslain muuttamista tältä osin.

Käytännössä nykyinen kaivoslain 71 §:n 2 momentin säännös on osoittautunut riittämättömäksi. Sen mukaan luonnonsuojelualueella on noudatettava, mitä luonnonsuojelualueesta on erikseen säädetty. Kaivoslain tulkinnassa on lähdetty siitä, että ko. lain pakkotoimioikeudet syrjäyttävät pitkälti muun maankäyttöä koskevan sääntelyn. Lain 6 §:n valtauksen esteitä koskevaa luetteloa on pidetty tyhjentävänä.

Valiokunnan olisi tullut puuttua tähän ilmeiseen epäkohtaan tässä vaiheessa, kun kaivoslakia muiltakin osin korjataan. Esitätkin, että mainittuun 6 §:n listaan lisätään valtauksen esteeksi alueen sijainti luonnonsuojelualueella tai alueella, jonka maanomistaja aikoo suojella.

Lisäksi esitän, että lain 4 §:ää täsmennetään siten, ettei valtauksia tehdä ilman perusteltua aihetta olettaa tietyllä alueella olevan kaivoskivennäisiä. Nykyisen lain mukaan syyksi riittää pelkkä halu, mikä on osaltaan johtanut kohtuuttoman laajoihin valtausalueisiin.

Aikoinaan on saattanut olla perusteltua, että kaivostoimintaa on voinut harjoittaa tyystin ilman maanomistajan suostumusta. Nykyisin monet maanomistajat mieltävät omistuksensa myös luonnonsuojelulliseksi tai -hoidolliseksi ja kaivostoiminta rikkoo heidän oikeuttaan aivan eri tavalla kuin voidaan olettaa sen rikkoneen aiempina vuosikymmeninä. Sen vuoksi katson, että maanomistajalla tulisi olla oikeus estää valtaus maallaan, jos hän haluaa mielummin suojella alueen luonnonsuojelulain mukaisessa järjestyksessä. Käytännössä tämä tarkoittaa asiasta sopimista lääninhallituksen kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuten valiokunnan esityksen mukaisesti, mutta lain 4 ja 6 muutetaan seuraavasti:

4 §

Sen, joka osoittaa, että on perusteltua aihetta olettaa tietyllä alueella olevan kaivoskivennäisiä, ja haluaa käyttää tämän lain mukaista oikeutta esiintymään, on haettava joko valtauskirjaa

alueeseen tai samanaikaisesti myös kaivospiirin määräämistä esiintymän hyväksi käyttämistä varten ilmoitettuaan aikeestaan ensin maanomistajalle asetuksessa tarkemmin määrätyllä tavalla.

Maanomistajalla on edellisen momentin mukaisen ilmoituksen saatuaan kuusi kuukautta aikaa ilmoittaa viranomaisille hakevansa lääninhallitukselta, että kaivoslain mukaista hakemusta koskeva alue muodostettaisiin luonnonsuojelulain 9 §:n mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi.

Valtauskirja voidaan antaa tai kaivospiiri määrätä vasta sen jälkeen kun maanomistaja ei edellisen momentin mukaisen määräajan kuluessa ole tehnyt sanottua ilmoitusta tai kun maanomistaja on kirjallisesti ilmoittanut, ettei aio tässä mainittua ilmoitusta tehdä, tai kun maanomistajan hakemus ei ole johtanut luonnonsuojelualueen perustamiseen.

(4 ja 5 momentti kuten nykyisen lain 2 ja 3 momentti)

6 §

Valtausta ei saa suorittaa:

9) luonnonsuojelulaissa tarkoitettulla luonnonsuojelualueella eikä alueella, jonka muodostaminen luonnonsuojelualueeksi on vireillä tämän lain 4 §:n mukaisen maanomistajan ilmoituksen johdosta.

Helsingissä 12 päivänä tammikuuta 1995

Eero Paloheimo